

De koe bij de hoorns vatten

Dit is Tarena, één van de veertig melkkoeien op de Zonnehoeve in Zeewolde. Ze is een biodynamische koe. Je kunt haar dus letterlijk bij de hoorns vatten. Als het gaat om het behoud van bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit en een leefbaar klimaat – de uitdagingen van deze tijd – dan kunnen we met de biodynamische landbouw ook de spreekwoordelijke koe bij de hoorns vatten. Oftewel: die uitdagingen flink aanpakken.

De landbouw veroorzaakt namelijk een groot deel van de bovengenoemde milieucrises. Met biodynamische landbouw kunnen we de problemen juist voorkomen én zelfs de schade herstellen. Maar dan moet er wel landbouwgrond beschikbaar komen waarop biodynamische boeren en tuinders aan het werk kunnen. Daarin heeft Stichting Grondbeheer een taak: zorgen dat het areaal vrije landbouwgrond kan groeien. Tarena graast al op vrije grond: zij maakt dus deel uit van de oplossing. Door onze schenken- en investeringskrachten te blijven bundelen voor vrije grond kunnen we stapje voor stapje écht het verschil gaan maken. Het is slechts een kwestie van doen én volhouden!

“Wij vonden het gelijk een mooi idee om de Hondspol ook met obligaties te steunen.”

Obligatiehouder aan het woord

Jannie Maasdam (56) is creatief therapeut en eigen ondernemer. Samen met haar partner Ans heeft ze een praktijk om mensen met een beperking te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun talenten. Hun wekelijkse boodschappen doen Jannie en Ans bij de Hondspol. Om het voortbestaan van die plek te ondersteunen, hebben zij elk twee obligaties gekocht.

In haar praktijk coacht Jannie mensen met een beperking om zo gewoon mogelijk mee te doen in de samenleving. In haar eigen leven kijkt Jannie ook continu hoe ze zelf kan bijdragen aan de wereld. “In deze tijden van onrust en crisis vind ik dat best ingewikkeld,” geeft ze toe. “Maar ik kom telkens tot dezelfde conclusie: in alles wat

ik doe probeer ik de vrede te bewaren en mijn omgeving letterlijk en figuurlijk schoon te houden. Er was een tijd dat ik mijn vrienden en familie probeerde te overtuigen om het net zo te doen als ik. Tegenwoordig denk ik: dat heeft geen zin, want dan zet ik zelf een strijd in de wereld, en dat wil ik juist niet.”

Prachtige producten

Biologische voeding ziet Jannie als een basis: “Het is geen garantie voor een gezond leven maar ik voel dat het logisch is om dat te eten. Ans en ik hadden eerst zelf een grote moestuin. Door tijdgebrek en een konijnenplaag werden we niet meer blij van tuinieren. Om op een andere manier fijne groentes te kopen, kwamen we bij zorgboerderij de Hondspol uit. Voor ons is dat dichtbij en ze hebben er prachtige producten.” Inmiddels komt Jannie wekelijks in de boerderijwinkel.

Ze vindt het fijn om te zien dat er mensen met een beperking meewerken. Jannie: “Ik zou het nog fijner vinden als deze mensen een salaris verdienen in plaats van dat ze hun arbeidsplaats moeten kopen. Wat dat betreft is het grote systeem niet okay waarin we de zorg geparkeerd hebben. Gelukkig doet iedereen op de Hondspol wel zinvol werk dat er toe doet.”

Deeleconomie

In de boerderijwinkel kwam Jannie de folder tegen van Stichting Grondbeheer over het vrij maken van de dertig hectare onder de Hondspol. Jannie: “Wij vonden het gelijk een mooi idee om

de Hondspol ook op die manier te steunen. Het behoud van vruchtbare landbouwgrond – waar al zoveel energie naartoe is gegaan om het mooi en gezond te maken – daar kunnen wij achter staan. Bovendien sluit het vrij maken van grond naadloos aan op de deeleconomie, waarin we spullen en goederen gebruiken in plaats van bezitten. Voor mij persoonlijk betekent een deeleconomie namelijk ook dat iedereen kan bijdragen en meedoen. Ook mensen met een ernstig meervoudige beperking, die nu nog nauwelijks in het straatbeeld te zien zijn.”

Balans en harmonie

Van eeuwigdurende obligaties aan toonder had Jannie overigens nog nooit eerder gehoord: “Voor mij zijn die obligaties eigenlijk ook een schenking; ik denk niet dat ik ze ooit wil gaan verhandelen. Toch voelt het anders: ik kan het niet goed uitleggen maar dit voelt voor mij gelijkwaardiger dan schenken. Maar of het nou een schenking of obligatie is, doet er misschien niet zo toe. Ans en ik zien het bovenal als een bijdrage aan balans en harmonie in onze directe leefomgeving.”

Ons nieuwe bestuurslid: Manfred van Doorn

Manfred van Doorn is een zin- en richtinggever en helpt mensen bij het maken van hun eigen levensverhaal. Je vrij voelen, verbonden zijn met het grotere geheel en je verantwoordelijkheid pakken voor dat wat je overkomt zijn thema's waar hij met mensen aan werkt. Met zijn nieuwe bestuursfunctie neemt hijzelf de verantwoordelijkheid voor een vraag die op zijn eigen levenspad kwam: het verhaal en de urgentie van vrije grond wereldkundig maken.

De eerste keer dat Stichting Grondbeheer het pad van Manfred van Doorn kruiste, is zeven jaar geleden. Hij hoorde Jan Diek van Mansvelt, de toenmalige voorzitter van Grondbeheer, en Peter Blom, directeur van Triodos Bank, spreken op een bijeenkomst over duurzame landbouw en economie. "Het ging over fundamentele vragen," blikt Manfred terug. "Hoe kunnen we boeren werkelijk uit de klem van de hoge lasten halen? Toen voelde ik de behoefte om mij ermee te bemoeien."

De drijfveer om mee te denken over een nieuwe en voedende economie werd voor Manfred steeds sterker. Toen hij afgelopen winter gevraagd werd om lid te worden van de Raad van

Bestuur van Grondbeheer kon hij dat met een volmondig 'ja' beantwoorden. Het werk van Stichting Grondbeheer ziet Manfred namelijk als een brug naar die nieuwe economie. "Mijn ideaal is dat biodynamische boeren helemaal geen pacht meer hoeven te betalen. Ze voegen namelijk waarden toe aan de gemeenschap," licht Manfred toe. "Maar ik zie de aanpak van Grondbeheer als een verstandig en realistisch compromis. Verstandig omdat grond geen handelsobject meer is waar geld uit geëxtraheerd wordt. En realistisch omdat mensen een stukje geld kunnen schenken of parkeren, waarmee grond vrij gemaakt kan worden voor biodynamische landbouw."

De kersverse bestuurder heeft communicatie en fondsenwerving in zijn takenpakket. Hoe gaat hij dat aanpakken? "Ik wil starten met een recreatieve lezing over de gewenste toekomst, waarin ik de urgentie van vrije grond met filmbeelden beleefbaar maak. Ik houd van het woord recreëren. Het betekent: opnieuw maken. Door mensen goed te vermaken, komen ze met een nieuwe mindset uit de lezing."

Ontmoet onze pachters

Sinds 2014 woont en werkt Brigitta op Urtica de Vijfsprong in Vorden. Samen met haar man Guus runt ze de veehouderij, akkerbouw en boerderijwinkel. De bedrijfsvorm is een woon-werkgemeenschap voor boeren, tuinders en mensen met een zorgvraag. Urtica de Vijfsprong is in 1984 opgericht. Momenteel hebben ze 100 hectare in gebruik, waarvan 3 hectare vrije grond van Stichting Grondbeheer.

Wat betekent vrije grond voor Brigitta?

“Tijdens mijn opleiding op Warmonderhof hoorde ik voor het eerst over vrije grond. Het principe dat de bodem geen persoonlijk bezit is, interesseerde mij gelijk. Door de hoge grondprijzen is het voor startende boeren heel moeilijk om aan grond te komen. Zelfs als je ouders een boerenbedrijf hebben, is het lastig vanwege de overdrachtsbelasting. Ik en mijn man hebben geluk gehad: wij konden aan de slag op de Vijfsprong omdat dit vrije grond en pachtgrond is. Nu ik dagelijks in de landbouw werk, raakt het mij dat het zo moeilijk rondkomen is. Op vrije grond is de financiële druk lager en krijgen wij meer ruimte om de aarde, planten en dieren met aandacht te verzorgen. Dat opbouwende principe maakt mij blij.”

Wat betekent vrije grond voor het bedrijf?

“Vrije grond geeft stabiliteit aan Urtica de Vijfsprong. Het maakt het namelijk makkelijk om boeren en tuinders in en uit te laten stromen. Daarbij vind ik het een meerwaarde voor deze plek dat het bd-aspect voor de toekomst gewaarborgd is via Stichting Grondbeheer. Voor mij als boerin is het een fijn idee dat alle aandacht, die wij hier dagelijks met bewerkingen, bemesting en preparaten in de grond stoppen, niet zomaar verloren gaat. En dat onze opvolgers ook op de bd-manier het land zullen bewerken. Wij pachten slechts 3 hectare van Grondbeheer en de rest van particulier. Het zou mooi zijn als de 20 hectare huiskavel helemaal van Grondbeheer is. Dat zou nog meer stabiliteit geven.”

Brigitta Hogenboom
Boerin en winkelier
op Urtica de Vijfsprong

Onze pachters

In onderstaand overzicht staan de biodynamische bedrijven die grond pachten van Stichting Grondbeheer

Bedrijfsnaam	Plaats	Soort bedrijf	Jaar van grondaankoop	Gepacht van Grondbeheer (ha)	Totale bedrijf (ha)
Zonnehoeve	Zeewolde (FL)	Gemengd bedrijf	1982	50,3	190,0
De Hooge Kamp	Beemte Broekland (GD)	Tuinbouw	1984, 1990	9,4	9,4
De Grote Kamp	Drempt (GD)	Gemengd bedrijf	1984	4,0	19,0
De Korenbloem	Zeewolde (FL)	Akkerbouw	1990	51,8	250,0
Eindeliengse	Ritthem (ZL)	Gemengd bedrijf	1991	4,3	12,0
De Vijfsprong	Vorden (GD)	Zorgboerderij	1992	3,1	100
Thedingsweert	Tiel (GD)	Zorgboerderij	1995	27,8	27,8
De Vrolijke Noot	Wapserveen (DR)	Vruchtboomkwekerij en kleinfruit	1997	4,2	4,2
De Noorderhoeve	Schoorl (NH)	Zorgboerderij	1999	4,0	50,0
De Zonnehorst	Punthorst (OV)	Tuinbouw	2003, 2010, 2013	5,2	5,2
Landgoed Kraaybeekerhof	Driebergen (UT)	Tuinbouw, horeca en academie	2011	5,8	5,8
De Groenen Hof	Hilvarenbeek (BR)	Zaad- en groenteveredelingsbedrijf	2011	8,3	8,3
De Kromme Lepel	Bergen op Zoom (BR)	Glas- en volle grond tuinbouw	2011	10,7	10,7
De Hondspol	Driebergen	Zorgboerderij en gemengd bedrijf	2016	30	30
De Watertuin	Groeningen	Groente- en aspergeteelt	2016	4,6	18,6
Totaal				223,5	hectare

Donateurs, schenkers en obligatiehouders, bedankt!

Stand van zaken bij De Hondspol in Driebergen: 23% is vrije grond

In 2016 is de Hondspol500 opgezet. Doel: met 500 mensen de 30 hectare vrij maken. Met vereende schenk- en investeringskracht hebben we dit bereikt:

- Aankoopbedrag: € 1.800.000
- Afgelost met schenkgeld en obligaties: € 409.495
- Openstaande schuld: € 1.390.505

Stand van zaken bij De Kromme Lepel in Bergen op Zoom: 62% is vrije grond

In 2013 is de campagne voor De Kromme Lepel opgezet. Doel: de 10,66 hectare van deze tuinderij vrij maken. Met vereende schenk- en investeringskracht hebben we dit bereikt:

- Aankoopbedrag: € 647.612
- Afgelost met schenkgeld en obligaties: € 403.362
- Openstaande schuld: € 244.250

Stand van zaken bij Landgoed Kraaybeekerhof in Driebergen: 45% is vrije grond

In 2011 is de campagne voor Kraaybeekerhof opgezet. Doel: de 5,81 hectare van het landgoed vrij maken. Met vereende schenkkkracht hebben we dit bereikt:

- Aankoopbedrag: € 2.071.643
- Afgelost met schenkgeld: € 934.143
- Openstaande schuld: € 1.137.500

Op www.bdgrondbeheer.nl/campagnes kunt u het resultaat van de campagnes volgen.

CONTACT

Stichting Grondbeheer
biologisch-dynamische landbouw
Diederichslaan 25, 3971 PA Driebergen-Rijsenburg
T 0343 71 20 80
info@bdgrondbeheer.nl
www.bdgrondbeheer.nl

facebook.com/bdgrondbeheer

instagram.com/bdgrondbeheer

IBAN NL 32 TRIO 0198 48 61 97 t.n.v. Stichting Grondbeheer Driebergen

RAAD VAN BESTUUR

Kees van Biert, voorzitter
Severijn Velmans, secretaris & penningmeester
Manfred van Doorn, communicatie & fondsenwerving

RAAD VAN TOEZICHT

Max Rutgers van Rozenburg, voorzitter
Ronald van der Giessen
Willem Meijers
Christina van Tellingen

COMMUNICATIE & FONDSSENWERVING

Annelijn Steenbruggen

COLOFON

Vormgeving Ontwerpwerk
Drukwerk SpringerUit
Eindredactie Severijn Velmans
Tekst & fotografie Annelijn Steenbruggen
Foto op pagina 4: archief Double Healix
Foto op pagina 5: archief Odin

Investeer in bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit en een leefbaar klimaat

Met de aankoop van een eeuwigdurende obligatie aan toonder à 500 euro per stuk zet u uw spaargeld aan het werk voor een groenere en schonere wereld. Want met uw investering koopt Stichting Grondbeheer landbouwgrond en verpacht deze zonder winstoogmerk aan biodynamisch werkende ondernemers. Op die zogenoemde 'vrije grond' krijgen de boeren een opdracht mee: de vruchtbaarheid en biodiversiteit van de grond ontwikkelen en opbouwen zodat er van generatie op generatie voedsel geproduceerd kan worden in harmonie met de leefomgeving.

De obligaties zijn verhandelbaar en de startrente is 1,5%.
Meer info: www.bdgrondbeheer.nl/obligaties

Investors presentation

Wilt u als club, bedrijf of organisatie meer weten over de eeuwigdurende obligaties aan toonder? Dan kunt u ons uitnodigen voor een investors presentation via:
info@bdgrondbeheer.nl

De aarde is van ons allemaal

Onder die titel vertelt biodynamisch melkveehouder David Borghouts zijn persoonlijke visie en ervaring met sociale driegeleding, vrije grond en de scheppende kracht van dankbaarheid.

Een inspirerende lezing over de waarde van geld en grond. Meer info & spreker uitnodigen: info@bdgrondbeheer.nl